نگاه بیرون

اسرائیل و ایران به سوی رویارویی می‌روند؟

دیگ درگیری‌ها به جوش آمده

Bloomberg

ترجمه: شهرام زرندار

● اسرائیل و ایران به رویارویی در سوریه نزدیک‌تر شده‌اند و این در شرایطی است که تنش‌ها بین دو طرف وارد جدیدترین مراحل خود از زمان شروع جنگ داخلی در سوریه، در هفت سال گذشته شده است. ارتش اسرائیل روز شنبه گفته نیروی هوایی‌اش به ۱۲ هدف در سوریه حمله کرده و این اهداف شامل چهار هدف که به ایران تعلق داشته نیز می‌شود. حمله اسرائیل پس از {طرح این ادعا} که یک پهپاد ایرانی به فضای هوایی‌اش نفوذ کرده، رخ داده است. یک جت جنگنده اف-۱۶ در شمال اسرائیل با پدافند هوایی و موشکی سوریه سرنگون شده و خلبانش با آسیب‌های شدید در بیمارستان بستری شده است.

رویارویی شنبه در میان هشدارهای اسرائیل مبنی بر اینکه اجازه نمی‌دهد سوریه تبدیل به پایگاه ایران یا کانالی برای ارسال سلاح به رزمندگان حزب‌الله در لبنان شود، رخ داده است. ایران و حزب‌الله در کنار نیروهای دولتی سوری علیه شورشیان و تروریست‌ها در سوریه جنگیده‌اند. «افریم کام»، محقق ارشد مؤسسه مطالعات امنیت ملی در دانشگاه تل‌آویو، گفته: «مسئله این است که آیا ایرانیان در این مرحله به این حملات پاسخ می‌دهند یا از آتش سلاح‌های خود خواهند کاست؛ اما احساس من این است که آنها در این تنش‌های فزاینده منفعتی ندارند». شنبه‌شب بنیامین نتانیاهو، نخست‌وزیر اسرائیل، پس از ساعت‌ها مشاوره با وزیر دفاع و رئیس ستاد مشترک ارتش اسرائیل پرواز پهپاد ایرانی را به‌عنوان یک «تلاش برای نقض حاکمیت اسرائیل» تشریح کرده و گفته این حق و وظیفه اسرائیل است که به این حمله پاسخ دهد. نتانیاهو گفته است: «اسرائیل خواهان صلح است؛ اما ما با قاطعیت به دفاع از خودمان علیه هرگونه حمله به ما و هر تلاشی از سوی ایرانی‌ها برای پایگاه‌سازی در سوریه و هر جای دیگری ادامه خواهیم داد. ایران خواهان استفاده از خاک سوریه برای حمله به اسرائیل و نابودی‌اش است. نابودی اسرائیل یکی از اهداف انقلاب ایران است». ایران در تقابل با گفتار مقامات اسرائیلی می‌گوید: «این ادعا که آن پهپاد نظامی ایرانی بوده یا اینکه ایرانی‌ها در سرنگونی جت جنگنده اسرائیل دخالت داشته‌اند، مسخره است». به گزارش بهرام قاسمی، سخنگوی وزارت خارجه ایران، «حضور ایران در سوریه اساسا برای مشورت‌دادن است و ایران بر پایه تقاضای دولت قانونی این کشور در سوریه حضور دارد». از زمان آغاز جنگ داخلی در ماه مارس ۲۰۱۱ اسرائیل به طور متناوب در خاک سوریه دست به حملاتی زده و پست‌های نظامی سوریه و محمولات سلاح به مقصد حزب‌الله را هدف قرار داده است. در همین هفته پاسخ‌های نظامی هرازگاهی سوریه و حزب‌الله علیه اسرائیل صدمات اندکی را باعث شده است. مقامات اسرائیلی این موضوع را که جنگنده اف-۱۶ به وسیله یک موشک سوری سرنگون شده، تأیید نکرده‌اند؛ اما تیم‌های جست‌وجوگر، صحنه سقوط اف-۱۶ را برای تحلیل بقایای جنگنده زیرورو کرده‌اند. در آن سوی مرز این واقعه به‌عنوان یک پیروزی مهم به حساب آمده و ده‌ها لبنانی جشن گرفته و پرچم حزب‌الله را تکان داده‌اند. حزب‌الله گفته: «سرنگون‌کردن این جنگنده نشانه شروع یک مرحله راهبردی جدید است که به نقض فضای هوایی سوریه و سرزمینش خاتمه می‌دهد». رسانه‌های اسرائیلی گزارش داده‌اند که پهپاد نظامی ایرانی در نزدیکی بیت‌شین در نزدیکی مرز با اردن هدف قرار گرفته و سرنگون شده است. این پهپاد حدود ۹۰ ثانیه در فضا و مرزهای هوایی اسرائیل پرواز کرده است. نتانیاهو چند بار از روسیه دیدار کرده؛ روسیه‌ای که یک بازیگر مسلط در سوریه است. نتانیاهو خطوط قرمز اسرائیل را در دیدارهایش از روسیه با ولادیمیر پوتین مطرح کرده و از او خواسته تا به ایران هشدار دهد. وزیر امور خارجه روسیه در بیانیه‌ای که روز شنبه در وب‌سایتش منتشر کرده، گفته: ما نگران حمله اسرائیل هستیم. لاوروف گفته اینکه امنیت و سلامت پرسنل و افسران نظامی روسیه تهدید شوند، از نظر ما پذیرفتنی نیست. سیاست‌مداران اسرائیلی در کل طیف‌نمای سیاسی این کشور، همه‌جانبه از پاسخ رژیم اسرائیل پشتیبانی کرده‌اند. «تساحی‌ها نگبی»، وزیر همکاری‌های منطقه‌ای اسرائیل که عضو حزب لیکود نتانیاهو است، گفته: پس از هشدارهای مکرر اسرائیل درباره حضور ایران در سوریه آنچه او به آن نام :«کارت زرد» برای جمهوری اسلامی داده، پس از حمله شنبه تبدیل به «کارت قرمز» شده است. در بیانیه‌ای که ارتش سوریه منتشر کرده، آمده است: اسرائیل یک پایگاه پهپاد در پایگاه هوایی تیفور را هدف قرار داده است. این بیانیه می‌گوید که ادعاهای مطرح‌شده حاکی از اینکه پهپاد وارد مرزهای هوایی اسرائیل شده، «دروغ محض» است. این بیانیه می‌گوید پهپادها درباره گروه‌های شبه‌نظامی برای ارتش سوریه اطلاعات جمع‌آوری می‌کنند و این گروه‌ها شامل داعش هم می‌شود. سامی نادر، رئیس مؤسسه لوانت که امور راهبردی را بررسی می‌کند و پایگاهش در بیروت است، گفته: خشونت‌های جاری اولین درگیری مستقیم بین ایران و اسرائیل است. خطر این است که یک رویارویی مستقیم بین اسرائیل و ایران رخ دهد؛ یک رویارویی که سوریه و لبنان را هم وارد این نبرد خواهد کرد.

politics@sharghdaily.ir

عکس: AP

پدافند سوریه اف-۱۶ را هدف گرفت

جدال در آسمان

اسرائیل، ایران را مسئول سرنگونی جنگنده‌اش بر فراز جولان می‌داند

شرق: صبح روز شنبه، یک فروند جنگنده «اف-۱۶» اسرائیل پس از بمباران موقعیت‌هایی در خاک سوریه، بر فراز منطقه الجلیل در نزدیکی جولان‌شرقی، هدف پدافند ضدهوایی سوریه قرار گرفت و سرنگون شد. تل‌آویو ادعا کرده یک «پهپاد» ایرانی را که ساعت ۴:۳۰ صبح از خاک سوریه بلند شده و وارد حریم هوایی جولان اشغالی شده بود، به وسیله هلیکوپتر «آپاچی» اسرائیلی رهگیری کرده است. به گزارش خبرگزاری «فارس»، به نقل از «خبرگزاری رسمی سوریه» (سانا)، ساعاتی پس از خبر سقوط جنگنده اف-۱۶ اسرائیلی، پدافند هوایی ارتش (سوریه) با تجاوزهای جدید دشمن اسرائیلی در «ریف» دمشق مقابله کرد. همچنین ارتش رژیم صهیونیستی مدعی شده که پهپاد ایرانی را در ارتفاعات جولان مورد هدف قرار داده و سرنگون کرده‌اند. به گزارش «ایلنا» به نقل از «المیادین»، رسانه‌های اسرائیلی سقوط یک فروند جنگنده اف-۱۶ این رژیم بر فراز منطقه الجلیل را تأیید کردند. ساکنان این مناطق گفته‌اند صدای انفجارهایی را در این منطقه نزدیک به مرز اردن و سوریه شنیده‌اند. به دنبال سرنگون‌شدن این جنگنده، نیروی هوایی رژیم صهیونیستی به حالت آماده‌باش درآمده است. همچنین دو خلبان این جنگنده پیش از سقوط با چتر نجات بیرون پریدند. این دو نفر زخمی شده و به بیمارستان منتقل شدند. ارتش اسرائیل مدعی شده که بقایای این پهپاد نزد آنهاست. به دنبال این تحولات، اسرائیل بخشی از حریم هوایی خود را روی هواپیماها بسته است. شبکه خبری «الجزیره» اعلام کرد که پروازها از فرودگاه «بن گوریون» تل‌آویو متوقف شده است.

دمشق چه می‌گوید؟

یک منبع نظامی در سوریه گفته است تصمیم برای سرنگونی جنگنده رژیم صهیونیستی پیش‌تر در جریان رایزنی‌ها با محور مقاومت در سال ۲۰۱۶ اتخاذ شده بود. به گزارش «ایسنا»، یک نظامی سوری به سایت خبری «النشره» گفته است: «سرنگون‌سازی جنگنده‌های اسرائیلی توسط سامانه‌های دفاع هوایی سوریه و فرماندهان نیروی زمینی این کشور نیازی به تصمیم‌گیری رهبران سوریه ندارد، زیرا این تصمیم مشخص بوده و پیش‌تر در رایزنی‌ها با محور مقاومت اتخاذ شده بود». به گفته او، پیش از این نیز موشک‌های سوریه اهدافی را در اراضی اشغالی و یک جنگنده اسرائیلی را در حریم هوایی لبنان هدف قرار دادند، اما اسرائیلی‌ها به آنها اعتراف نکردند.

واکنش اسرائیل: از اتهام تا انتقام

در پی تجاوز اسرائیل به خاک سوریه و سرنگونی یک فروند جنگنده اف- ۱۶ این رژیم، بنیامین نتانیاهو با تأکید بر اینکه بر «حق خود برای دفاع در مقابل ایران» ایستاده است، مدعی شد این رژیم طالب صلح است! نتانیاهو در این رابطه گفت که با ولادیمیر پوتین، رئیس‌جمهوری روسیه، گفت‌وگو کرده است. او در یک بیانیه تلویزیونی هم گفته است: «من تأکید کردم که از حق و وظیفه خود برای دفاع در مقابل حملات از قلمرو سوریه کوتاه نمی‌آییم. ما توافق کردیم که هماهنگی میان ارتش‌هایمان ادامه خواهد یافت». نتانیاهو همچنین گفته که با رکس تیلرسون، وزیر خارجه آمریکا، هم درباره وقایع روز شنبه گفت‌وگو کرده است: «اسرائیل خواستار صلح است، اما ما از حق دفاع از خود کوتاه نمی‌آییم و در برابر هر نوع حمله یا سعی برای حمله از سوی ایران که از سوریه صورت بگیرد، ایستاده‌ایم».

نخست‌وزیر اسرائیل در پی این رخدادها، جلسه کابینه امنیتی را برگزار کرد. رژیم اسرائیل مجوز انجام حملات هوایی علیه اهدافی در داخل خاک سوریه را به ارتش رژیم صهیونیستی داد. «گادی آیزنکوت»، رئیس ستاد کل ارتش رژیم صهیونیستی، نیز جلسه ویژه‌ای با مقامات امنیتی این رژیم برای بررسی اوضاع برگزار کرد.

وزیر اطلاعات رژیم صهیونیستی ادعا کرد که تل‌آویو با حملات هوایی به سوریه، یک پیام آشکار و روشن به ایران ارسال کرده است. به گزارش «تسنیم» به نقل از آسوشیتدپرس، «اسرائیل کاتز» مدعی شد: «با حملات هوایی علیه تأسیسات مهم ایران در خاک سوریه، اسرائیل یک پیام آشکار را برای ایران فرستاده است که هرگز پایگاه نظامی ایران در نزدیک مرزهای خود را تحمل نخواهد کرد و قاطعانه در برابر هرگونه رفتار تحریک‌آمیزی، اقدام خواهد کرد».

همچنین «جاناتان کانریسوس»، سخنگوی ارتش اسرائیل، در صفحه توییتر خود نوشته است که ایران مسئول نقض حریم هوایی سرزمین‌های اشغالی است. به گزارش «ایلنا»، او گفته است که ارتش اسرائیل در حال نظارت بر این اوضاع است و برای هرگونه اقدامی آمادگی کامل دارد. «اویخای ادرعی»، سخنگوی عربی ارتش اسرائیل، در صفحه توییتر خود نوشته که صدای آژیر در بلندی‌های جولان بعد از حمله سامانه دفاعی سوریه به جنگنده‌های اسرائیلی به صدا درآمده است. او ادعا کرده: «ما پرواز این پهپاد را از فرودگاه تیفور در منطقه پالمیرا (تدمر) در سوریه به سمت اسرائیل رصد کردیم و این پهپاد به وسیله هلیکوپتر آپاچی ساقط شد و در داخل اسرائیل سقوط کرد و اکنون نزد ماست».

واکنش آمریکا: مشارکت نمی‌کنیم

همچنین وزارت خارجه و وزارت دفاع آمریکا اعلام کرد که این کشور از حق اسرائیل برای دفاع از خود در برابر تهدیدها کاملا حمایت می‌کند، بااین‌حال، پنتاگون در حملات روز شنبه این رژیم به سوریه مشارکت نداشت. به گزارش «تسنیم» به نقل از خبرگزاری «تاس»، «آدریان رانکین گالووی»، سخنگوی وزارت دفاع آمریکا، اعلام کرد، ایالات متحده در حملات هوایی روز شنبه اسرائیل به سوریه مشارکت نداشته است. او گفت: «ما نگرانی‌های خود را در کل منطقه منعکس کرده‌ایم که فعالیت بی‌ثبات‌کننده ایران تهدیدی برای صلح و امنیت بین‌المللی است و ما خواستار تلاش‌های جدی جامعه جهانی برای مقابله با فعالیت‌های مخرب ایران هستیم». «هیدر نائورت»، سخنگوی وزارت خارجه آمریکا، نیز گفته است: «ایالات متحده عمیقا نگران تشدید خشونت در مرزهای اسرائیل (سرزمین‌های اشغالی) است و قویا حمایت خود را از حق حاکمیت اسرائیل برای دفاع از خود اعلام می‌کنیم».

واکنش ایران به ادعای اسرائیل

سخنگوی وزارت خارجه ایران با رد ادعای اسرائیل گفته است: «ادعای پرواز پهپاد ایرانی و نیز دخالت ایران در سرنگونی جنگنده متجاوز صهیونیستی مضحک‌تر از آن است که به آن پرداخته شود، چراکه جمهوری اسلامی ایران اساسا حضوری مستشاری در سوریه آن‌هم به درخواست دولت مشروع و قانونی آن کشور دارد».

به گزارش «ایسنا»، بهرام قاسمی در واکنش به ادعاهای مقامات رژیم صهیونیستی درباره تجاوز چندین‌باره جنگنده‌های آن رژیم به خاک سوریه و سرنگونی یک فروند از آنها از سوی پدافند هوایی ارتش سوریه گفته است: «دولت و ارتش سوریه به‌عنوان یک کشور مستقل حق دفاع مشروع از تمامیت ارضی و مقابله با هر نوع تجاوز خارجی را دارند و رژیم صهیونیستی نمی‌تواند با فرافکنی و دروغ‌پردازی‌های همیشگی که همزاد این رژیم نامشروع است، بر تجاوزات و جنایات خود علیه ملت‌های مسلمان منطقه سرپوش بگذارد». جانشین فرمانده سپاه هم به ادعاهای اسرائیل پاسخ داد؛ به گزارش «فارس»، سردار حسین سلامی، درباره ادعای اسرائیلی‌ها در انهدام پهپاد ایرانی در مرز سوریه و اسرائیل، گفت: «ما هیچ خبری از جانب اسرائیل را تأیید نمی‌کنیم، چون اسرائیلی‌ها دروغ‌گو هستند». او گفت: «اگر سوری‌ها این موضوع را تأیید کنند ما نیز تأیید خواهیم کرد». علی شمخانی، دبیر شورای عالی امنیت ملی، در حاشیه راهپیمایی ۲۲ بهمن در واکنش به درگیری روز گذشته سوریه و اسرائیل گفت: «سوریه به اسرائیل نشان داد دوران بزن و درو تمام شده است». او هدف‌قرارگرفتن هواپیمای «اف- ۱۶» اسرائیل از سوی ارتش سوریه و نیز سقوط پهپاد ایرانی را «حرف غیرمنطقی» دانست و گفت: «برای زدن یک پهپاد، جنگنده «اف-۱۶» بلند نمی‌کنند».

روزنه

عاصمه جهانگیر درگذشت

● عاصمه جهانگیر، گزارشگر حقوق بشر سازمان ملل در امور ایران، درگذشت. روز گذشته، روزنامه «نیشن» پاکستان از درگذشت گزارشگر ویژه سازمان ملل در امور حقوق بشر ایران به دلیل سکته قلبی خبر داد. او فعال اجتماعی و یکی از وکلای ارشد و از مؤسسان کمیسیون حقوق بشر در پاکستان بوده است. عاصمه جهانگیر قبلا مبتلا به سرطان بود و سال‌ها تحت درمان قرار داشت. او وکیل ارشد حقوق بشر و فعال لیبرال پاکستانی و از رهبران «جنبش وکلا» در پاکستان بوده که در سال‌های ۱۹۸۳ تا ۲۰۰۷ میلادی زندانی بوده است. عاصمه جهانگیر در سال ۱۹۸۳ در دوران ریاست‌جمهوری ژنرال محمد ضیاءالحق به زندان افتاد و در سال ۲۰۰۷ نیز حبس خانگی شد. جهانگیر عضو هیئت امنای گروه بین‌المللی بحران بود؛ گروهی غیردولتی که بر جلوگیری و حل بحران‌های بین‌المللی متمرکز است. جهانگیر از بنیان‌گذاران و دبیر کمیسیون حقوق بشر پاکستان بوده و همچنین در سمت دبیرکل و بعدها به‌عنوان رئیس هیئت‌مدیره این کمیسیون خدمت کرد. او در دهه ۱۹۸۰ میلادی به دادگاه عالی لاهور و سپس دیوان عالی راه پیدا کرد. جهانگیر اولین زنی بود که به ریاست کانون وکلای دیوان عالی پاکستان رسید. جهانگیر پس از احمد شهید، حدود یک سال و نیم قبل، به‌عنوان گزارشگر ویژه جدید سازمان ملل در امور حقوق بشر ایران انتخاب شد. او اولین گزارش خود را درباره حقوق بشر در ایران در ۲۵ اسفند ۱۳۹۵ به شورای حقوق بشر سازمان ملل ارائه داد و در سخنرانی خود در نشست این شورا در ژنو، گفت وضعیت حقوق بشر در ایران به حد «هشدار» رسیده است؛ گزارشی که مقامات ایرانی آن را «غیرمنصفانه و مبتنی بر اطلاعات نادرست» توصیف کردند و خواستار لغو مأموریت گزارشگر ویژه سازمان ملل در امور حقوق بشر ایران شدند. جهانگیر گزارش جنجالی دیگری را درباره ایران در اوایل آبان سال جاری از وضعیت حقوق بشر و حقوق اقلیت‌های قومی و دینی در ایران ارائه داد؛ گزارشی که بهرام قاسمی، سخنگوی وزارت خارجه، آن را «مغرضانه» و فاقد «مشروعیت» خواند. قاسمی گفت: «معتقدیم گزارش‌های گزارشگر ویژه بر پایه قطع‌نامه‌ای غیرعادلانه و غیرمنصفانه مبتنی بر اهداف و اغراض سیاسی و بدخواهانه معدود کشورهای مشخص و مغرض تهیه و ارائه می‌شوند و بنابراین فاقد مشروعیت و اعتبارند». جهانگیر روز یکشنبه ۲۲ بهمن در ۶۶سالگی در شهر لاهور پاکستان درگذشت.

فراتر از خبر

بلندی‌های جولان

● در جنوب غربی استان قنیطره واقع شده است؛ فلات و منطقه‌ای کوهستانی در جنوب غربی خاک سوریه که در سال ۱۹۶۷ در جنگ شش‌روزه توسط اسرائیل اشغال شد. بلندهای جولان یکی از مناطق حساس نظامی در خاورمیانه است که ۷۰ کیلومتر از شهر دمشق فاصله دارد. از اوایل ماه مارس ۱۹۷۴ وضعیت ناپایدار و تنش‌ها بین دو کشور سوریه و اسرائیل بار دیگر آغاز شد. در ۳۱ می ۱۹۷۴ قطع‌نامه شماره ۳۵۰ شورای امنیت سازمان ملل متحد مبنی بر آتش‌بس تصویب شد و از آن تاریخ به بعد نیروهای حافظ صلح سازمان ملل متحد (UNDOF) برای حفظ آتش‌بس در آن منطقه مستقر شدند.

هواپیماهای «اف ۱۶»

● شاهین مبارز، جت جنگنده چندمنظوره تک‌موتوره مافوق صوت که شرکت جنرال‌دینامیکس به سفارش ارتش آمریکا آن را ساخته است. نخستین پروازش در دوم فوریه ۱۹۷۴ انجام شده و تاریخ رونمایی از این هواپیما در ۱۷ آگوست ۱۹۷۸ بوده است. این هواپیما چهار سال بعد وارد فعالیت رسمی در ارتش آمریکا شده. از سال ۱۹۹۳ در پی فروش شرکت هواپیمایی جنرال‌دینامیکس به شرکت لاکهید، این هواپیما در لاکهیدمارتین تولید می‌شود. این هواپیما چندکارگی بالایی داشته و قابلیت اجرای مأموریت‌های مختلف هوابه‌هوا، هوابه‌زمین و شناسایی را دارد. اف-۱۶ به‌عنوان یک جنگنده سبک و ساده و ارزان برای نیروی هوایی آمریکا طراحی شده که بتوان تعداد زیادی از آن را در اختیار داشت و از این طریق برتری هوایی را به دست آورد. تاکنون بیش از چهارهزارو ۵۰۰ فروند از این هواپیما تولید شده و آخرین خریدار آن نیز عراق است که ۱۸ فروند اف- ۱۶ سفارش داده است. در مجموع ۲۵ کشور از این هواپیما استفاده می‌کنند و مدل‌هایی از آن در ژاپن و ترکیه تولید می‌شود. در سال ۲۰۰۹ در مجموع دوهزارو ۳۰۹ فروند اف-۱۶ در کشورهای مختلف دنیا عملیاتی بوده‌اند که این رقم بیشتر از هر هواپیمای جنگی دیگر است و به این معناست که ۱۵ درصد از کل هواپیماهای جنگی دنیا اف-۱۶ هستند. روز شنبه یک فروند جنگنده اف - ۱۶ اسرائیل سقوط کرده است.

پهپاد

● پرنده هدایت‌پذیر از دور، پهپاد یا وسیله هوایی بدون سرنشین؛ بیشترین سرمایه‌گذاری در جهان در زمینه ساخت و تجهیز پهپادها را وزارت دفاع ایالات متحده آمریکا انجام داده است؛ به‌طوری‌که بین سال‌های ۱۹۹۰ تا ۱۹۹۵ حدود سه میلیارد دلار هزینه برای طراحی، ساخت و تجهیز پهپادها هزینه کرده است. توسعه پهپاد در جنگ جهانی اول تا هنگامی که شرکت هواپیمایی دیتون-رایت یک اژدر هوایی بدون سرنشین ساخت که در یک زمان از پیش تعیین‌شده منفجر شد، ادامه یافت. در سال ۱۹۷۳ در جنگ یوم کیپور اسرائیل از هواپیماهای بدون سرنشین به‌عنوان طعمه برای تحریک نیروهای مخالف به‌منظور هدررفتن موشک‌های دشمن استفاده کرد. در سال ۱۹۷۳ ارتش ایالات متحده رسما تأیید کرد آنها از هواپیماهای بدون سرنشین در ویتنام استفاده کرده‌اند. از سال ۲۰۱۲، نیروی هوایی ایالات متحده هفت‌هزارو ۴۹۴ پهپاد - تقریبا یک‌سوم هواپیماهای نیروی هوایی ایالات متحده - را به کار گرفته است. سازمان سیا نیز از پهپاد استفاده می‌کند. طبق آمار در سال ۲۰۱۳ حداقل ۵۰ کشور از پهپاد استفاده کرده‌اند. چین، ایران، اسرائیل و سایرین، خودشان پهپادها را طراحی کرده و ساخته‌اند. پهپادها هم‌اکنون به‌طور گسترده در زمینه‌های مخابرات، ناوبری جهانی، تحقیقات هواشناسی، جغرافیایی و جاسوسی به کار گرفته می‌شوند. درحال‌حاضر ۳۲ کشور در حال ساخت و گسترش ۲۵۰ مدل پهپادهای اکتشافی هستند.

آپاچی

● محصول شرکت بویینگ است؛ یک بالگرد تهاجمی چهار پره و دو موتوره با یک کابین برای دو خدمه؛ آپاچی به‌عنوان مدل ۷۷ از سوی شرکت بالگردسازی هیوز و در قالب برنامه بالگردهای تهاجمی پیشرفته ارتش ایالات متحده آمریکا و برای جایگزینی هلیکوپتر ای‌اچ-۱ کبرا طراحی شد. آپاچی نخستین‌بار در ۳۰ سپتامبر ۱۹۷۵ به پرواز درآمد. ارتش ایالات متحده کاربر اصلی ای‌اچ-۶۴ است؛ این بالگرد درحالی‌که به بالگرد تهاجمی اصلی چندین کشور مانند یونان، ژاپن، اسرائیل، هلند و سنگاپور تبدیل شده است، تولید تحت مجوز آن به‌عنوان آگوستاوستلند آپاچی در بریتانیا هم انجام می‌شود. آپاچی‌های ای‌اچ-۶۴ آمریکایی در مناقشاتی در پاناما، خلیج فارس، کوزوو، افغانستان و عراق شرکت داشته‌اند. اسرائیل از آپاچی‌های خود در مناقشات لبنان و نوار غزه خیلی استفاده کرده است.